

ונראה לומר, שלגמרי היה קרח מדמה אותם יחד, לפי שראה קרח כי שני אחים, משה ואהרן, האחד מיוחד בעבודת המקום בעד כל ישראל, והוא הכהן גדול, והוא מיישר מעשיהם של ישראל בעבודת המעשה, שהם הקרבנות. ומשה רבינו הוא היה שומע מפי הקדוש ברוך הוא התורה והמצות, ומלמד אותם לישראל. סוף סוף אהרן ממונה עיקרו על המעשה, ומשה על התלמוד. והיה קרח מביא זה ראייה שאין צריכין לשניהם, לא למעשה ולא לתלמוד. והביא ראייה מן טלית שכולה תכלת על אהרן, שהוא ממונה על המעשה, לפי שמצות ציצית גם כן נתנה לקיים כל המצות של הקדוש ברוך הוא, שנאמר (לעיל טו, לט) "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם". ואמר קרח טלית שכולה תכלת פטורה או חייבת, וסובר שיאמר פטורה אחר שכולה היא תכלת, אינה צריכה חוט אחר לקיים בו "וזכרתם ועשיתם את כל מצות ה'". הכי נמי כל ישראל כולם קדושים בעבודת הקדוש ברוך הוא, ואין אנו צריכין לכהן אחר גם כן, שעל ידו יהא מקוים עבודת המקום: וכנגד התלמוד היו מביאין מן 'בית מלא ספרים וכו', כלומר שכמו שבית מלא ספרים פטור מן המזוזה, לפי שהמזוזה צוה המקום לקבוע על מזוזות ביתנו, כמו שנאמר (ר' דברים ו, ז-ט) "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך ודברת בם בשבתך בביתך", כדי שיהיה האדם מדבר בדברי תורה תמיד. הרי כמו שנאמר בציצית "וזכרתם ועשיתם את כל מצות ה'", נאמר במזוזה "ושננתם לבניך ודברת בם וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", לומר שהציצית היא שגורם למצות המעשה, והמזוזה היא לקבוע בנו תלמוד תורה. ואם הבית מלא ספרים אין צריך למזוזה - הנה כל ישראל מלאים תורה וספרים, אין צריכין למזוזה. כלומר, שהם פטורים מאותו המלמד להם תורה, כי אינם צריכים שום אמצעי, שכולם חכמים ושמעו מפי הגבורה (שמות כ, ב) "אנכי" (רש"י פסוק ג), ומה צריך לאמצעי. ומה שפירש רש"י שלא היו חולקין על משה רק על אהרן, על כרחך היו חולקים גם כן על משה, שהרי אמרו אליו על דבר זה לא נצטוית. אלא על נשיאותו לא היה חולק, אבל היה חולק על תורתו. וזה פשוט שהיה חולק על תורתו: ויש לפרש גם כן ששני הדברים היו על משה בלבד, והיו חולקים על המעשה, ועל התורה שהוא מלמד אותם לעשות. כלומר בשני חלקים - שהם התלמוד והמעשה - אין אנו צריכין למשה; אם לקבוע בנו מעשה לעשות התורה, אין אנו צריכין לו, כמו שהטלית שהיא כולה תכלת פטורה מן חוט ציצית המביא לידי מעשה. ואם לקבוע בנו תלמוד תורה, אין אנו צריכין, כשם שבית מלא ספרים אין צריך מזוזה לקבוע תלמוד תורה באדם. ופירוש זה נכון מאוד למבין יותר, כי אין ספק שמשה היה מיישר את ישראל בשני דברים אלו, בתורה ובמעשים. והיו סבורים הרשעים כי אינם צריכין לשום אמצעי להיישיר אותם בשני אלו דברים. ולפיכך הביאו ראייה מציצית ומזוזה: והשתא יתורץ קושיא גדולה, מנא ליהו לרז"ל (תנחומא קרח אות ב) ששאל קרח על בית מלא ספרים, והשתא ניחא, דמסתמא אחר שהיה שואל השאלה של טלית כדי לכפור על המצות המעשה, ממילא גם כן היה מביא המשל מן המזוזה על תלמוד תורה, שדין אחד להם, דלמה לא היה חולק על זה כמו על זה

ביהדות צריכים ב' דברים: המדרש והמעשה. גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. יש שאוהבים לתלמוד, אבל המעשה קשה להם. הספור עם ר' משה פיינשטיין שלא ידעו דיני שומרים. וגם יש אנשים הפוך, אוהבים לעשות אבל לא לומדים. ועוד, צריכים רב כדי לתלמוד הלמוד, וגם כדי

להורות את המעשה אשר יעשון. לעולם אל ישכח אדם מהחייב של עשה לך רב. כמה חשוב רעיון זה, שרב תמיד יכריח אותך להיות יותר טוב, וילמדך תורה. הבת שלי התחתנה, ב"ה, ודבר ראשון שהיא רצתה, מי שיש לו רבי. וקצת התפלתי על זה כקבוע ראשון; אבל אחר העיון חשבתי כמה וכמה חשוב ענין זה.

[ד] ולא הזכיר בן יעקב. ואם תאמר, והלא אין צריך לכתוב "בן יעקב", שבכל מקום אינו מזכיר היחוס רק עד השבט, ומכאן ואילך הוא ידוע בעצמו, ולמה יש לכתוב יותר.... ונראה לי, דהכא לא בא הכתוב ליחס את קרח לומר מי הוא ובן מי הוא, שכבר ידענו שהוא בן לוי, דכתיב (שמות ו, כא) "ובני יצהר קרח ונפג וזכרי", אלא על כרחך קרא אתא לאשמועינן מעלתם, שהם מגדולים ומחשובים. וכן אצל מאתים וחמשים איש הזכיר מעלתם, "נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם" (פסוק ב). וכיון דקרא לא אתא רק לספר חשיבותם ומעלתם, היה גם כן ליחס אותם עד יעקב, שהוא עיקר החשיבות. ואף על גב דבלאו הכי ידענו שקרח מן החשובים ומיוחסים, אפילו הכי הכתוב בא לספר בגנותו, לומר מאחר שהוא כל כך חשוב - לא היה לו להיות נמשך במחלוקת, ובא הכתוב לספר בגנותו, שעם כל החשיבות הזה - נמשך במחלוקת. ולפיכך קרא דהכא פירושו "ויקח קרח", אותו קרח שהיה מגדולים ומחשובים, נמשך במחלוקת. ולפיכך מן הדין היה גם כן ליחס אותו אחר יעקב, אלא שבקש רחמים:

הרבה פעמים אנשים שבאים מחשובים, עלולים יותר לחטוא. ובאמת היה להם לדעת כמה קשה החטא, אבל בכל זאת חוטאים הרבה יותר, מכמה סיבות ידועות אצלנו.

אם תאמר, אם גנאי הוא שיצא מן הצדיק זרע רשעים, אף על גב דלא כתב בפירוש - וכי לא ידענו שהיה בן יעקב. ויראה דודאי צדיק שמוליד רשע יש דבר פסולת בצדיק שממנו נולד הרשע, כי אין צדיק שלא יהיה בו דבר פסולת ויוצא הרשע ממנו. והתפלל יעקב שלא יהיה לו חלק ברשע, שלא יהיה שום פסולת ממנו אצל הרשע, אבל פסולת של רשע הזה לא קבל מיעקב, רק מן לוי. ולפיכך לא כתב "בן יעקב", שאין ליעקב חלק במחלוקתו. והשתא אתא שפיר טפי שאמרו שם (סנהדרין סוף קט ע"ב) "בסודם אל תבא נפשי" (בראשית מט, ו) אלו מרגלים, ופירש שם רש"י (סנהדרין קט ע"ב) 'דלא כתיב שם פלוני בן יעקב'. וקשה, הרי לא הזכיר שם כלל (לעיל יג, ד-טו) יותר מאביו, 'פלוני בן פלוני', ולמה יזכיר שם יעקב. וכן רש"י שפירש (בראשית מט, ו) "בסודם אל תבא נפשי" 'זהו מעשה זמרי שלא כתב שם בן יעקב', והיכן היה להזכיר 'בן יעקב', שהרי לא הזכיר רק (להלן כה, יד) "זמרי בן סלוא" (קושיות הרא"ס), אבל הפירוש כמו שאמרנו, כי עיקר תפילתו היה שלא יהיה לו חלק בהם, כי הרשע נולד מפסולת שיש בצדיק, ובקש רחמים על הדבר שלא יהיה לו חלק בו:

כל מה שפסול בהבנים, כבר בא מאביהם. דבר זה מפחיד עד למאוד, שלכולנו יש האחריות הזאת לגדל הבנים בדרך הטובה, ואם הבן נטה, רוב פעמים סימן שהיה פסול בהוריו. אבל כאן לה היה לאבא חלק בעברת הבן.

ונשיהם ובניהם וטפם

רש"י: כאן אבדו אפילו יונקי שדים

ואם תאמר, מאי שנא חטא זה מכל חטאים בעולם, שאין הקטן נענש. ויש לך לדעת עיקר הטעם, כי

מה שאין הקטן נענש, כי אין הקב"ה מביא עונש על קטן. אבל במחלוקת, שגוף הגיהנום דבק במחלוקת, כי הגיהנום והמחלוקת נבראו ביום שני למעשה בראשית (ב"ר ד, ח), להודיע כי המחלוקת הוא גוף הגיהנום, ולכך נענש אף הקטן, כי העונש בא מעצמו. כי השם יתברך אין מעניש הקטן להביא עליו עונש, אבל עם המחלוקת עצמו הוא העונש, ואין צריך להביא עליו, והוא נענש. המשל; אם אמר אחד אני לא אהרוג אותך, אבל אם תהרוג את עצמך - אני לא עשיתי זה. כך ענין המחלוקת, כיון שנברא הגיהנום עם המחלוקת, הוא מביא עצמו לעונש, כי לא נקרא זה מביא עונש עליו, רק כל בעל מחלוקת מקומו המיוחד לו הוא הגיהנום, שהרי נברא עמו, אם כן הוא שייך לו:

הגהנם היא גוף המחלוקת.

ועוד יש בזה דבר מופלא, והוא ענין ברור, וזה מפני כי יש נמצאים נכנסים לפנים משורת הדין, ואין באלו אנשים מחלוקת. ויש מעמידין דבריהם על הדין, ובזה מצוי המחלוקת. ויש עוד שאפילו אינו בדין להם, רק שיש להם שום ערעור, נכנסים במחלוקת, ואינם מוותרים. נמצא בעלי המחלוקת הכל דין. ומפני כך בית דין של מעלה דנין אותו בדין, כפי המדה אשר מחזיק בה בעלי מחלוקת. ואין לפטרו מפני כי אין דין על קטן ואין נוהגים עם הקטן בדין, אבל במקום שהוא מחזיק במחלוקת, שאינו מוותר, והוא כולו דין, אף בית דין של מעלה מענישין. והיינו דקאמר 'כמה קשה מחלוקת', כלומר שהמחלוקת דבר קשה, שאין ויתור לו, במה שהוא הכל דין. וכיון שהוא הכל דין, גם כן קטן חל עליו הדין. ודברים אלו ברורים אמתיים:

נתיבות עולם פרק א' נתיב השלום פרק ב'

המחלוקת הוא הפך השלום, ובמדרש (במ"ר פי"ח) אמר ר' ברכיה כמה קשה המחלוקת שבית דין של מעלה מענישים מכ' שנה ומעלה וב"ד של מטה מבן י"ג ולמעלה ובמחלוקת של קרח תינוקות של בני יומן נשרפו ונבלעו בשאול תחתית דכתיב ונשיהם ובניהם וטפם ירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה. ודבר הזה כי בעלי מחלוקת נמשכים אחר מדת הדין ביותר במחלוקת שלהם, כי המבקשי שלום נכנסים לפנים משורת הדין אבל בעלי דין אינם רוצים לוותר אף דבר קטן, ולא זה שאינם רוצים לוותר רק הם נכנסים במחלוקת ולפיכך ראוי שיהיה מדת הדין מתוחה ג"כ נגד בעלי המחלוקת שכך היא מדתם. וזה שאמר כמה קשה המחלוקת כי בודאי המחלוקת הוא דין קשה, ומפני כך אף הקטנים נענשים מפני קושי מדת הדין שהוא מתוח נגד בעלי מחלוקת כמו שמחלוקתם הכל במדת הדין:

כמה חשוב על האדם להיות ותרן. וכל מי שהוא ותרן, מוותר הקב"ה על העברות והמדות הרעות שלו גם כן.

תפארת ישראל פרק כב

כאשר תעיין בדבר קורח ועדתו שהיו חולקים על התורה, תמצא שהיו מספקים על משה, אחר שהתורה היא לכלל ישראל ראוי שתהיה התורה לכלל ישראל לא על ידי אדם פרטי כמו משה. וזה שאמר (במדבר ט"ז) רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה', ובארו במדרש (במד"ר פ' י"ח) כל העדה כלם קדושים כלם שמעו בסיני אנכי ולא יהיה לך ומדוע תתנשאו על קהל ה'. בארו בזה רשעה שלהם שהיו כופרים בתורת משה, שאמרו אחר כי אנכי ולא יהיה לך שמענום מפי הגבורה אם היה רוצה השם יתברך לצוות מצות על ישראל היה מצוה

לישראל בעצמו.

דרך חיים פרק א' משנה יב: הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום

אבל פי' מה שאמר הוי מתלמידיו של אהרן, כי אהרן היה כהן גדול והכהן הגדול הוא מיוחד להיות מקשר ישראל עד שיהיו ישראל עם אחד, כאשר היה להם משכן אחד ומזבח אחד, הפך האומות כמו שאמרו במדרש (במד"ר פ' י"ח) כאשר היה קרח חולק על כהונת אהרן אמר להם מרע"ה בדרכי גוים כהנים הרבה כולם מתקבצים בבית אחד ואנו אין לנו אלא ה' אחד ותורה אחת ומשפט אחד וכ"ג אחד וכו' וכמו שהוא בפי' רש"י ז"ל, ומזה תראה כי על ידי הכהן גדול שהוא אחד בזה נראה כי ישראל עם אחד, והיה אהרן מקשר ומאחד ישראל עד שהם אחד, ולכך היה אהרן רודף שלום בין איש ובין חבירו שלא יהיו מחולקים במחלוקת רק יהיו עם אחד. וכן היה אהרן מקרב את ישראל למקום על ידי הקרבנות שהיו עובדים אל הש"י ובזה היה מקרב אותם אל הש"י. וכך היה מסוגל אהרן לקרב את הבריות לתורה, שאם היה רואה אדם חוטא שחטא היה מקרב אותו לתורה שדבר זה הוא ראוי אל מדתו. וכמו שהיה אהרן עובד עבודת ישראל להביא הטוב על ידי הקרבנות, ולא יבא טוב לאחד רק על ידי מי שהוא אוהב אותו ומבקש טובתו ולפיכך אהרן בודאי אוהב היה את ישראל. ועוד איך יהיה מקשר ומחבר את הבריות עד שהם עם אחד, אם הוא בעצמו אינו מקושר עמהם עד שיהיה אוהב את הבריות. ולפיכך אמר הוי מתלמידיו של אהרן, כלומר מאחר שאהרן היה מיוחד ומסוגל לזה בעצמו יותר מכל בני אדם, אם אתה עושה כך הנה אתה נכנס בזה להיות מתלמידיו של אהרן, כי דבר זה עיקר עצם מדריגת אהרן במה שהוא היה כהן גדול היה עושה שלום לגמרי בעולם, שצריך שיהיה שלום בין איש ובין חבירו וכן שיהיה שלום בין ישראל ובין אביהם שבשמים ובזה הכל שלום, והיה דבר זה ע"י אהרן בפרט יותר מכל באי עולם. ולפיכך אם האדם נכנס במדות האלו נחשב מתלמידיו של אהרן כי דבר זה היה לאהרן במה שהיה כהן גדול והוא עיקר מדריגתו של אהרן:

כל תפקיד של מנהיג ישראל הוא לעשות שלום בין האנשים, בין איש לאשתו, ולבסוף, שיהא שלום ביננו לאבינו שבשמים. יה"ר שנזכה להבין כמה שגדול השלום ושנאוי המחלוקת ושנזכה לקבל פני משיח צדקנו.